

naznačenie perspektívy pre ekumenický dialóg.

Valčova štúdia ponúka dostatok podnetov, resp. vyvoláva otázky pre ďalšiu diskusiu. Na tomto mieste si uvedme aspoň tri z nich. Po prvé, Valčo sa očividne zhoduje s Hurbanom v presvedčení, že „keď človek stratí svoje teologické vyznanie a ostane len pri akomsi zriedenom kresťanstve, ľahko sa mu môže stať, že stratí aj samotné kresťanstvo“ (s. 48). Toto tvrdenie implikuje, že viera je závislá na teologickom vyznaní, ba dokonca (ako vyplýva z kontextu Valčovej argumentácie) na konfesionalnej identite. Autor tejto recenzie je však presvedčený, že presný opak je pravdou – primárna je viera ako stotožnenie sa s Božím príbehom vo svete a so svetom (kresťania tento príbeh nachádzajú v najkoncentrovanejšej podobe v príbehu Ježiša Krista) a teologické vyznanie je až sekundárnou reflexiou tejto viery.

Po druhé, už sme naznačili, že Valčo sa usiluje o formuláciu konceptu „svätej svetskosti v sekularizovanom svete“. Pritom sa silne opiera o sekularizačnú tézu, ktorú ilustruje na príklade teológie D. Bonhoeffera. Ako je však známe, súčasná debata o sekularizácii sa posunula ďalej a dnes už i predtým skeptickí bádatelia uznávajú, že náboženstvo „sa vracia späť“ do spoločenského, politického a kultúrneho života. Michal Valčo túto skutočnosť okrajovo naznačuje na záver odseku venovanému tejto tematike (s. 86). Z toho dôvodu zostáva otázkou, prečo sa jej vo svojej rozprave nevenoval detailnejšie a nezohľadnil ju vo svojich záveroch.

A napokon, po tretie, autor vo svojom návrhu perspektívy pre ekumenický dialóg opakovane zdôrazňuje, že „cirkev Kristova musí vedieť nazvať veci pra-

vými menami“ a neskrývať „intelektuálnu plytkosť“ a „teologický alibizmus“ za pojmy ako znášalivosť a tolerancia (s. 89). Aj v tomto prípade by sa žiadalo, aby autor svoje myšlienky podrobnejšie rozpracoval a snád i uviedol nejaké konkrétne príklady.

Recenzovaná publikácia predstavuje nesporný prínos nielen v tom ohľade, že nanovo necháva „prehovoriť“ svedkov SNZ, ale v podobe štúdie Michala Valča taktiež ponúka i originálny pohľad na udalosti, ktoré zásadnou mierou formovali (a formujú) identitu Slovákov ako národa. Valčo tak predstavuje jeden zo spôsobov, akým sa dnešní teológovia môžu zapojiť do širšieho humanitného a sociálnevedného diskurzu.

Pavol Bargár

TEOLOGICKÁ ANTROPOLOGIE GERHARDA SAUTERA

Gerhard Sauter, Das verborgene Leben. Eine theologische Anthropologie, Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus, 2011, 384 stran.

Obsáhlá monografie známeho bonnského systematického teologa je v jistém smyslu shrnutím jeho životného diela. Vyrovňuje sa s teologickou diskusí v patristice, reformaci a v druhej polovine 20. storočia, ale jde svou vlastní cestou, ovlivněnou především souvislým studiem Martina Luthera. Ze slavných bonnských systematických minulého století jej proto zajímá nejvíc další velký interpret Luthera Hans J. Iwand. Rejstřík biblických míst napoví, že se také opírá o exegezi klíčových textů Písma.

Poslání člověka hledí autor porozumět jako stvoření, které je ve své časovosti povoláno k vědomé odpověd-

nosti Bohu i druhému člověku. Jeho naděje v aktivním životě i v nucené pasivitě způsobené bolestí, útlakem, nemocí nebo stářím přichází však z druhé strany a člověk ji přijímá jako Boží požehnání. Z této pozice odstupuje vůči sobě samému

poznává zároveň tajemství svého lidství. Kniha se může stát inspirací pro teology, kazatele, filozofy, ale i pro pastorační práci.

Petr Pokorný